64

Zbior Mow

Piotra Bielińskiego

Senatora Woiewody k. Polskiego

(Niedrukowane)

1-sza o hr. St. Potockim

Rb. 2.

Mowa Piotra Bielińskiego Woiewody na Installacyą na Prezesa Senatu, H. Ordinata Zamoyskiego Woiewody R. 1822 17 Stycznia

„Pierwszy raz dzisiay po zeyściu JW. Stanisława Potockiego zaymuię to krzesło, na którym w tem poważnem Zgromadzeniu, Mąż ten tak zaszczytnie przewodniczył, bolesna w sercu moiem odnowiła się rana, którą śmierć niewczesna ukochanego Prezesa zadała. Strata tak znakomitego Urzędnika, iest stratą publiczną, przeięła ona smutkiem wszystkich mieszkańców królestwa; dzieliliście i wy dostoyni Mężowie to powszechne nieszczęście, które tem dotkliwiey uczuć mi się dało, że ścisła przyiaźń, nasze spaiała serca! Smutne wspomnienie! drogich dla mnie związków, których trwałą pamięć przynoszę Ci iescze szanowny Cieniu, gdy się z tobą iuż niezadługo połączę. Przyymiy ostatni ten głos pożegnania zeszłego Senatu Sterniku, w chwili w którey nowy Prezes iuż przychodzi godnie twoie zastąpić miesce

„JW. Prezesie Zamoyski! Wybór łaskawy Nayiaś. Pana w tey tu Izbie ogłoszony, odbiera Senat iak dobroczynną rękoymię, na którey przyszłe swoie nadzieie opiera,

sądzę,

że potomek Jana Zamoyskiego cnotę obywatelską przywiązanie do praw oyczystych, po tak szanowanym Przodku swoim odziedziczył, i że mając tak piękne wzory w domu własney rodziny, poydziesz ubitą sobie od niey drogą, a z tąd Senat rokuie że pod przewodnictwem Twoiem karta konstytucyjna, ten dar wspaniałomyślnego Monarchy, ta święta, że tak nazwę, arka w którey drogi skarb swobod naszych iest zamknięty i która Senatowi pod szczególną straż, przez N. Pana powierzona została, religijnie w całey swoiey czystości zachowana będzie. Te są iedyne życzenia Senatu te iego uczucia które ia, iako pierwszy z kolei Członek mam zaszczyt JW Prezesowi oświadczyć, i zaprosić go do zaięcia sterniczego krzesła. — „

JW Zamoyski zaiąwszy mieysce Prezesa w te słowa mowił —

Dostoyny Senacie!

„ Im większy zaszczyt upatrywałem zostawszy przed lat kilkunastu powołany do tey naypierwszey Magistratury kraiowey, złożoney z Mężow celuiących zasługami w narodzie, tem dalszą bydź musiała odemnie

zdemnie zuchwała myśl, żeby mi kiedy przyszło przewodniczyć obradom Senatu. Gdy iednak taki zaszedł rozkaz N. Pana, i Woli Jego naywyższey, opierać się dłużey nie godziło mi się; wyznam otwarcie, iż tak zaszczycaiącey osobę moię wybór, nie osobistem zasługom przypisać mogłbym, ale raczey Waszey szanowni Kolledzy łaskawości ku mnie, i pobłażaniu, z iakiem raczyliście ocenić moie usiłowania.

Pamięć przed krotkiem czasem poniesioney straty w osobie zeszłego Prezesa Senatu, zasługami woyennemi nauką, i szczególnemi z przyrodzenia obdarzonego przymiotami, iest nadto świeża, by podchlebiać sobie można aby mąż ten łatwo mogł bydź zastąpiony —

,, Jeżeli przecież, godzi mi się tuszyć nadzieią, że chlubnemu rozkazowi N. Pana naszego Miłościwego, wydołać potrafię, przeięty będąc czystą miłością oyczyzny, wiernością dla Krola i uszanowaniem dla ustaw kraiowych pozwolcie, abym ufność moię pokładał, nie na własnych moich siłach, lub słabem doświadczeniu ale na Waszym dostoyni Mężowie, gruntuiąc się świetle, i całkowicie polegaiąc na Waszem wsparciu —

Przyim JW Senatorze Woiewodo Bieliński, i w tem zgodę się bydź tłumaczem uczuć każdego z Członków tego poważnego ciała, oświadczenie należącey Ci się czci. Liczne albowiem, i oddawna położone twoie zasługi, połączone z rzadką uprzeymością w urzędowaniu, ziednały Ci powszechny szacunek i miłość,,

---

Głos, Piotra Bielińskiego Senatora Woiewody miany na pogrzebie JW. Małachowskiego Senatora Woiewody 22. Lutego 1822. — w Warszawie

---

Przepowiedziane w wymownem głosie przy podobnym niedawno obchodzie, zbliża się coraz bardziey zdarzenie

„Już niezadługo w dziejach tylko i na pomnikach,
„świetności wieku naszego szukać nam będzie
„potrzeba „

Ludzie zasłużeni, ludzie powszechnego zaufania, ludzie, których imie z cnotą, charakterem i chwałą narodu nierozdzielnie spoione, zdaią się trzymać za ręce, i ieden drugiego spieszną koleią, ściągać z porządku żyiących —

7

Zacni Rodacy! oto przed oczyma waszemi, nowe ogniwo łańcucha tego, ktory się ledwo iuż nie cały niestety! na stronę nieżyiących przeważył —

Mąż prawy, w publicznym i prywatnym życiu znakomity, ktory w wieku zmiennym i zepsutym, żadnym się czynem niespodlił, niewczesnem zgonem, serca nasze zasmuca — Osierocona familia, traci w nim Opiekuna i Naczelnika, ktorym się słusznie chlubiła; Przyiaciele rzetelną w pożyciu przyiemność Wspoł-Urzędnicy, przykład; Powszechność stratę tę cenić umieiąca, oparcie niejakie, dawnych pamiątek, i obecnych swoich nadziei.

W tem uczuciu, i z tem przygotowaniem zebrani tu iesteśmy, abyśmy szanownym iego zwłokom, Religiiną oddali posługę. Zaiste, ten to iedem sposob, ktorym po świeżey stracie w głębokim po nim smutku myślić i mowić o nim możemy

Nikt niewątpi że Religia i czas dwa są iedyne srzodki, skuteczney w podobnym razie pociechy, pierwszey, iuż użył, dostoyny kapłan w Imieniu i słowy powszechnego Pocieszyciela

strapionych

dzielnie do serc waszych mowiący; drugiego, powolne działanie, w długim dopiero da się uczuć przeciągu — Niepocieszać więc, ani koić żalow waszych przychodzę, tym mniey odrywać myśli waszych od smutnego obrazu; co w sprawie dliwym iak ten iest żalu — niewczesnym i niepodobnym byłoby; owszem, zamiarem moim iest zagłębiać się i nasycać, że tak powiem, szczegolnie w rozbieraniu szlachetnych życia cnotliwego czynow ktorych pamięć po sobie nam zostawił Jan Nepomucen Hrabia Małachowski Senator Woiewoda Krolestwa Polskiego, Wnuk Jana Kanclerza koronnego, Syn Mikołaia Woiewody Sieradzkiego a Synowiec Stanisława Seymu konstytucyinego Marszałka, wziął od przyrodzenia, i miał ukształcony wychowaniem rzadki rozsądek, gruntowne zdanie, a przytym stały i nie ugięty charakter, gdzie tego cnota, przekonanie i ważność rzeczy wyciągała — Zedwo doszedł lat prawem kraiowem do usług publicznych przepisanych, Deputatem obrany miał sobie

powierzony

poruczoną laskę Marszałka Trybunału — Wiadomo iakiego umiarkowania, iakiey trzeba było roztropności, aby zagnieżdżone od wieków stronnictwa miarkować, godzić i wstrzymywać; Dokonał szczęśliwie młodzieniec co się nieraz sędziwym nie udawało. Trybunał zyskał sprawiedliwego Imię, a Styruiący nim, równie w burzliwych zamieszkach, iak w spokoynym za X^{twa} Warszawskiego Sądownictwie, bywał zawsze do przewodnictwa Władzom naywyższym naywany — Tak pomyślny w zawodzie publicznym początek, nie mogł mu nieotwierać wstępu do pamiętnego Seymu, na którym światło i talenta a co waznieysza, bezinteressowność i nieskażony prawego Obywatela charakter, miał znakomicie okazać. ~~[illegible]~~ Ciśnie się tłum, gdzie bezpieczeństwo i korzyść, tu nie do nagrod, ale do ofiar wzywano. Hasło to, znamienicie miłość Oyczyzny — poszedł za nim Małachowski, został Posłem, a w burzliwym namiętności odmęcie srzedniey trzymaiąc się drogi umiał się ustrzedz nieszczęśliwey a tak powszechney w wieku naszym przesady,

która

w dobrym nawet, naygorsze skutki sprawuie —
W nayważnieyszey sprawie narodu, iaką iest Dynastya Tronu, wysłany został Małachowski w Poselstwie od krola i Seymu do Drezna, Tam zyskane zaufanie Monarchy, ktoremu przydomek Cnotliwego Europa cała przyznała, nigdy się na moment niezachwiało.
W Ciągu dalszych kraiu naszego stosunkow, Monarcha ten powierzył mu Urząd Marszałka Nadwornego, z ważnem u Rządnego Pana, interessow Skarbowych sprawowaniem —
Panowanie Wskrzesiciela teraznieyszego Polski znalazło go w Senacie, Mądry krol ocenił zasługi i na Stopień Senatora Woiewody posunął
Takiem było życie Małachowskiego publiczne, obaczmy iakie prywatne, gdzie, człowiek w prawdziwszem świetle się okazuie.
Na łonie familii w ktorey Niebo widocznie pobłogosławiło cnotliwym iego zamiarom, w rzetelnem szczęsciu domowego użycia, pędził godziny od zatrudnień publicznych pozostałe. Otoczony powszechnym szacunkiem, ale ograniczaiący się małą przyiacioł

liczbą

dzielił czas między rządem domowym, a literaturę
mianowicie polską, ktorey się z upodobaniem oddawał.
Dobry Oyciec w domu, niemogł nim niebyć i dla
nieszczęśliwych za domem. Polepszony byt włościan
i porządna w Nowym mieście szkołka, dowodzą
iak myślał skutecznie w pierwszych dla nich
tak co do życia, iako też i oświecenia potrzebach.
Dobroczynność dla obcych, łzy chyba i ięki po
iego stracie wykryią, bo wsparcia podobne podług
rady Ewangeliczney ręka przed ręką ukrywała.

Obraz szczęscia, malował się tym sposobem
w rządnym, przyiemnym i gościnnem Domu
kiedy podobało się Naywyższemu doświadczyć
sprawiedliwego, spuszczaiąc chmurę nieszczęśc okry=
=waiącą pogodne dotąd szczęśliwey familij zacisze.
Cięszka chorobe, razem prawie uderza o łoże oboie
zacnych małżonków. Wytrzymuią mężnie te
Ciosy, a odgłos westchnienia od krewnych się tylko
i przyiacioł rozchodzi. Zdawało się na koniec roz=
pogadzać ta chmura, ale, w księdze, przeznaczeń
napisane było, iż iedno z dwoyga smutną

pasć

musi ofiarę. Ważyła się długo niepewna szala, między Oycem familij, a matką, opieki iey ieszcze potrzebuiącego potomstwa. Palec opatrzności wskazał pierwszego, i natychmiast Anioł pokoiu ducha nieśmiertelnego, z śmiertelnych więzow uwolnił —

Zgon tak znamienitego męża nieodżałowaną iest stratą, dla poważnego grona Senatu, bo osierocone po nim krzesło, zapełnione będzie lecz zastąpione nie łatwo. Bolesna rana dla wszystkich prawych Obywatelów; bo nieszczęśliwą ludzkiey natury skazą prędzey się krzewią występki iak cnoty; i mało iest Wiekow w ktorychby zacne czyny przewyższały liczbę ochydnych —

Komu szacunek towarzyszył za życia, tego żal, odprowadza do wieczności. Zasłużył na niego Małachowski, i poki sprawiedliwość i prawość czczone będzie na Ziemi, imie iego będzie zawsze ze czcią wspominane —

Głos J. Senatora Wojewody Delegowanego od Senatu do Izby Poselskiey.

Wszedłszy do tey Izby zwracam oczy moie na to mieysce, na którym niegdyś iako Prawodawca na Seymach Polskich zasiadałem, myśl moia czyniąc porownanie owego czasu, z teraznieyszym wznosi móy umysł, a dusza to rozkoszne doświadcza uczucie, które tylko prawdziwa miłość do kraiu wzbudzić potrafi.

O iak rozna okazuie się dzisiay rzeczy zmiana? O iak zadziwiaiąca Stanu naszego postać? – Seymy dawne pod przemocą Zagraniczną rzadko Kraiowi, a le obcym tylko pozyteczne stanowiły prawa. Wy Szanowni Prawodawcy Sami sobie zostawieni, od wpływu nam zawistnych wolni, na przeszłym Seymie daiąc rzadkiey cnoty przykład, iedynie tylko dla swey Oyczyzney wydawaliście wyroki, Zapał powszechney wpoświęceniu się, mo=

znosc.

możności same przewyższaiący, dał poznać iaki to iest Naród, a zdarzenia w krótce nastąpione potwierdziły tę prawdę, że Naród który wszystko dla Oyczyzny waży, pokonać się nieda.

Przedtem chcąc ducha Obywatelskiego zapalić i dla przykładu wielkie przedstawiać obrazy, trzeba było wstecz się cofać, i na czyny przodków naszych do dawnych Wieków myśl zwracać Słuchaczów. Dziś iuż zgromadzeni Prawodawcy nie potrzeba nam szukać w dawnych przypomnieniach zadziwienia, ma Kray nasz ~~Zamoych~~ gorliwych ~~dla siebie~~ Reprezentantów, ma poświęcaiących się dla Oyczyzny Obywateli, ma swoich wsławionych Rycerzy, a od czasu wskrzeszenia naszego, każda prawie chwila, ma swoią chwałę właściwą, i oddzielną.

Chodkiewiczowie, Sobiescy, Zamoyscy, i Wywierzyscy którzyście statecznie utrzymywali taniec Chwały Narodowey, zazdrości nie będziecie zapewne, że

obok.

15

obok Was w Rzędzie zasłużonych stawiam, Rycerzy, którzy dopiero Kray nasz od napaści Nieprzyjaciela oswobodzili, że stawiam Obywateli, którzy równo pałając miłością Oyczyzny nie-śli zuszczuplonych maiątków swoich dla iey obrony ob-fite ofiary.

Obok tych Imion Nieśmiertelney sławy mieszczę cie-bie Stanisławie Małachowski, Polska nasza w nieszczę-śliwych swoich czasach była dla ciebie Świątynią w któ-rey skrzętnie ogień święty miłości Oyczyzny utrzymywa-łeś, spuść ogień ten święty który przyrodzeniu na-szym, tak pomyślnie za twoim przywodem wybó-chnął, Zapał nim, umysły Prawodawców, niech twóy duch ożywia nas, bądź Sternikiem Obrad naszych.

Ty Sławny Marszałku Seymu Konstytucyjnego niech światło mądrości zwysokości Niebios przez cie-bie zesłane, wskaże nam prawdziwą drogę do podźwignienia Oyczyzny, niech ofiary życia i ma-iątków dla niey świeżo poczynione, na próżno wy-pane.

8

wydane nie zostaną. Ty Męczenniku za Oyczyznę nięch twoie dla niey cierpienia w niey swoie odbiorą nagrodę. W rywaney twoiey Opieki pamięć twoia dla przykładu z nami wiekować będzie, ona albowiem nie Pomnikom z Marmuru które czas glodzi i niszczy, ale Istotom które przez swoie odrodzenie uwieczniaią się zawsze, powierzona została. Marmur iest martwy, Człowiek ma czucie. Póki tylko pokoleń naszych starczyć będzie, poty Polak trzy zadziewienia nad życiem Małachowskiego, trzy żalu nad śmiercią iego ronić nie przestanie.

Szanowni Posłowie i Deputowani pyszni bydź powinniście że taki oznaczacie Naród który ledwo co potężnem ramieniem, Napoleona wskrzeszony, w dzieciństwie ieszcze swoiem iuż tak szczęśliwie z siebie wydaie przymioty, gdy w starości od wieku swego nie odzielney tyle stałości.

stałości, odwagi, i poświęcenia się dał dowodów, że na=
nowo sobie z nowu w Bochatira Świata przy Tra=
ktacie Wiedyńskim zasłużył nagrodę!

Widok na ten Seym pomnożony liczby Prawodaw=
ców, Znamie pewne wzrostu i powiększenia kra=
iu, iest podobny do wschodzącego Słońca które=
go promienia nie razą ale rozweselaią oczy pa=
trzących, w nim wpatruiąc się Polak, widzi
Jutrzynkę swoiego przyszłego szczęścia, spo=
strzega wróżbę powszechnych nadziei.

Owy Szanowni Prawodawcy którzy zaradzać ma=
cie o potrzebach kraiowych przystąpić iuż do
tego wielkiego Dzieła od którego kray cały
nieszczęść swoich oczekiwie końca, wzywa wasz do
siebie Nayiaś: Król Pan nasz miłościwy. Za=
praszaią Senatorowie Starsi Bracia wasi
pokażcie

18

pokażcie Swiatu że połączenie dwóch Izb z Gro=
na Cnotliwych Prawodawców złożone, pewne
uszczęśliwienie dla Kraiu przynosi. —

16